

■ Του ΧΑΡΗ ΣΤΡΑΤΙΔΑΚΗ*

Αναδιφώντας το χθες (354)

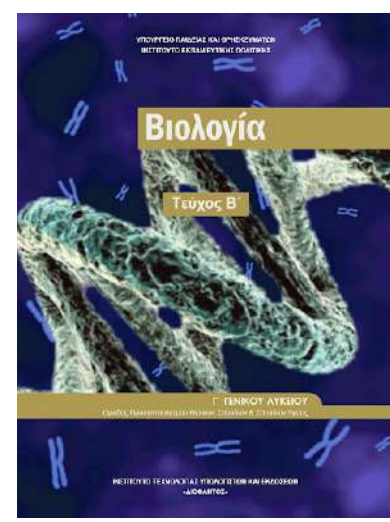
Μαριάννα Καλαϊτζιδάκη: Μια Ρεθεμνιώτισσα με μεγάλη προσφορά στην ακαδημαϊκή κοινότητα και στον τόπο της

Όπως θα έχουν διαπιστώσει οι αναγνώστες αλλά και οι φίλοι, εδώ και πολλά χρόνια προσπαθώ να αποδυναμώσω, σ' ό,τι αφορά τουλάχιστον το Ρέθυμνο, το «ουδείς προφήτης εν τω τόπω αυτού», παρουσιάζοντας τη προσφορά σημαντικών συμπολιτών, και όχι μόνο. Σήμερα ήρθε η σειρά της Μαριάννας Καλαϊτζιδάκη, η οποία μάλιστα είναι φίλη από παλιά, της οποίας οι σπουδές, το βιογραφικό, η ακαδημαϊκή εξέλιξη και προσφορά και η συμμετοχή στα κοινά του Ρεθύμνου είναι - θεωρώ - αναμφισβήτητα. Θα ξεκινήσω με την επισήμανση ότι προέρχεται από γνωστή οικογένεια του τόπου, με πατέρα που έχει πιθανόν τις περισσότερες αναφορές στη ρεθεμνιώτικη βιβλιογραφία στον τομέα της κοινωνικής ζωής (τον επονομαζόμενο και «Μπομπόλα») και μητέρα την Όλγα Τρουλλινού, από επιφανή οικογένεια Φουρφουριανών, ανάρργου γιατρού και δασκάλας.

Η Μαριάννα Καλαϊτζιδάκη γεννήθηκε στο Ρέθυμνο, όπου συμπλήρωσε τον κύκλο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας της εκπαίδευσης. Στη συνέχεια σπούδασε Βιολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και ακολούθως πήρε διδακτορικό δίπλωμα από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου της Γλασκόβης. Για δύο χρόνια στη συνέχεια έκανε έρευνα ως μεταδιδακτορική υπότροφος στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Johns Hopkins στις ΗΠΑ. Στην Ελλάδα εργάστηκε για πέντε χρόνια ως ερευνητρια στο Εργαστήριο Γενετικής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στη συνέχεια έκανε αλλαγή στην καριέρα και στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα κι εντάχθηκε στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ρέθυμνο, ως συμβασιούχος διδάσκουσα αρχικά, και στη συνέχεια ως εκλεγμένη επίκουρη καθηγήτρια, αναπληρώτρια καθηγήτρια και από το 2023 καθηγήτρια, στο γνωστό αντικείμενο «Βιολογία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση».

Μία εκ των δύο συγγραφέων του σχολικού εγχειριδίου Βιολογίας της Γ' Τάξης του Λυκείου, που διδάσκεται στη χώρα μας και στην Κύπρο από το 2002.

Έχει διδάξει βιολογία, οικολογία και περιβαλλοντική εκπαίδευση σε προπτυχιακό και σε μεταπτυχιακό επίπεδο στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης και σε σεμινάρια συνεχιζόμενης εκπαίδευσης εν ενεργεία εκπαιδευτικών. Έχει επιβλέψει διπλωματικές εργασίες, μεταπτυχιακές εργασίες επιπέδου μαστέρ και διδακτορικού και είναι συγγραφέας πολλών άρθρων και ερευνητικών εργασιών σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά, και συλλογικούς τόμους. Διδάσκει στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο το μάθημα «Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την Αειφορία», σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Είναι επίσης

λγία και διεθνή, διδακτικής των φυσικών επιστημών, διδακτικής της βιολογίας και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Έχει επιμεληθεί τη μετάφραση στην ελληνική γλώσσα δύο ακαδημαϊκών εγχειριδίων: «Παρανοήσεις στις Φυσικές Επιστήμες στο Δημοτικό Σχολείο» και «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Πόλη». Πρόπερι κυκλοφόρησε το βιβλίο που συνέγραψε με τη διδακτορική της φοιτήτρια Αμαλία Φιλίππική, με τίτλο «Παιδαγωγική της Συμπερίληψης και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση».

Έχει διδάξει, στα πλαίσια ακαδημαϊκών ανταλλαγών σε Πανεπιστήμια της Ευρώπης (Τσεχία, Ιταλία, Σουηδία, Κύπρος, Πορτογαλία και Τουρκία). Έχει συμμετάσχει σε ερευνητικά έργα χρηματοδοτούμενα από ευρωπαϊκούς ή εθνικούς φορείς ως επιστημονική υπεύθυνη ή μέλος της ερευνητικής ομάδας. Έχει παρουσιάσει εργασίες σε δεκάδες επιστημονικά συνέδρια, πανελ

Η Μαριάννα Καλαϊτζιδάκη δεν είναι μια απομονωμένη «επιστήμονα του γραφείου», όπως συμβαίνει συχνά. Έχει διατελέσει, μετά από εκλογή, αναπληρώτρια προέδρου στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και διευθύντρια του Τομέα Θετικής Επιστημών, για δύο θητείες. Είναι μέλος της Επιτροπής Βιώσιμης Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Κρήτης και μέλος της Επιτροπής Πολιτισμού. Από το 2021 είναι Πρόεδρος του Επιστημονικού και Εποπτικού Συμβουλίου του Πειραματικού Λυκείου Ρεθύμνου του Πανεπιστημίου Κρήτης. Επί δεκαετία υπήρξε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανελληνίας Ένωσης Βιολόγων. Στο Ρέθυμνο έχει διατελέσει μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της ΧΕΝ και των Φίλων του Αρχαιολογικού Μουσείου και διατελεί μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Λυκείου των Ελληνίδων και του Ιστορικού και Λαογραφικού Μουσείου Ρεθύμνης. Έχει διοργανώσει έκθεση φωτογραφίας με θέμα τα απορρίμματα στην Πανεπιστημιούπολη Γάλλου το 2019 και στην πόλη του Ρεθύμνου το 2021.

Γέννημα θρέμμα του Ρεθύμνου, μετά από μιάμιση δεκαετία απουσίας για σπουδές, μεταπτυχιακά και εργαστηριακή έρευνα στη Γενετική Ανθρώπου, επέστρεψε στη γενέθλια πόλη για να διδάξει βιολογία στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης το 1997. Εκεί «ανακάλυψε» τον κόσμο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ως πεδίο ακαδημαϊκής απασχόλησης, αρχικά ως διδασκαλία και στη συνέχεια ως έρευνα και καθημερινή πράξη. Στο πολυφωνικό αυτό ακαδημαϊκό υιοθέτησε κι ανέδειξε σε αναρίθμητους προπτυχιακούς φοιτητές και φοιτήτριες, τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς Δημοτικών Σχολείων, τη βασισμένη στον τόπο εκπαίδευση, την αστική περιβαλλοντική εκπαίδευση, την ανάδειξη της φύσης στην πόλη, την αναγκαιότητα διδασκαλίας και μάθησης για τους ζωντανούς οργανισμούς «εκτός σχολικής αιθούσας» και την αναγκαιότητα διδασκαλίας και μάθησης για τα φυτά.

Κάθε ακαδημαϊκό εξάμηνο εδώ και τριάντα χρόνια η Πανεπιστημιούπολη του Γάλλου, ο Δημοτικός Κήπος του Ρεθύμνου, το ιστορικό κέντρο, η παραλία, αποτελούν γι' αυτήν και τους μαθητευόμενούς της «σχολική τάξη» για την ανακάλυψη της αστικής βιοποικιλότητας, των οικοσυστημικών υπηρεσιών, την αλληλεπίδραση της φύσης με την κοινωνία και τον πολιτισμό, των περιβαλλοντικών προβλημάτων ως συνεπίδραση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων αλλά και των καλών πρακτικών για την αντιμετώπισή τους. Κι όλα αυτά σε νέους και νέες που γνωρίζουν πλέον ελάχιστα για τον τόπο, για τα φυτά και για τα ζώα, με την ευχή ότι θα ακολουθήσουν αυτό το παράδειγμα μελλοντικά ως εκπαιδευτικοί. Για όλα αυτά και για τις προσεγγίσεις στη διδασκαλία και μάθηση που εφαρμόζει διαχρονικά στην εκπαίδευση των μελλοντικών εκπαιδευτικών, το Σχολικό Μουσείο του δήμου Ρεθύμνης την βράβευσε το περασμένο καλοκαίρι.

Είχα την τιμή να την προσφωνήσω με το κείμενο που σήμερα μεταφέρω στο «Αναδιφώντας το χθες». Της ευχήθηκαμε παράλληλα να είναι πάντα καλά και δυνατή και να συνεχίζει την προσφορά της, προετοιμάζοντας νέες γενιές εκπαιδευτικών, που με τη σειρά τους θα διδάσκουν στους μαθητές να σέβονται και να διδάσκονται από τη φύση. Να σημειώσουμε ότι παλιότερα ήταν εκείνη που μες επέστρεψε στο Μουσείο την προσφορά του «Σχολείου του Φουρφουρά» και που επέδωσε στη συνέχεια εκ μέρους του στην εκδήλωση που οργανώσαμε την τιμητική διάκριση στον μέντορα της παιδαγωγικής ομάδας Άγγελο Πατσιά.

Με τη Μαριάννα Καλαϊτζιδάκη έχουμε μακρά και αγαστή συνεργασία σε θέματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και αγωγής. Όταν διατελούσα υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ρεθύμνου συνεργαστήκαμε στα πλαίσια του Κέντρου Περιβαλλοντικής Αγωγής και Ενμέρωσης «Φάλκονας» στην Καρωτή Ρεθύμνου, που δημιουργήθηκε με την εθελοντική συμμετοχή ειδικών, εκπαιδευτικών και κατοίκων. Εκεί συμμετείχε σε εκπαιδευτικά προγράμματα καθώς και σε σεμινάρια επιμόρφωσης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για εκπαιδευτικούς, διατελώντας παράλληλα μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Κέντρου. Δεν αρνήθηκε τη βοήθειά της ούτε στο Τμήμα Δυτικής Κρήτης της Ελληνικής Σηπλιολογικής Εταιρείας, κάθε φορά που της το ζητήσαμε. Σ' αυτό μεταξύ άλλων υπήρξε ομιλήτρια σε εκδήλωση, αφιερωμένη στον Δαρβίνο, κατά τον εορτασμό του Διεθνούς Έτους του Δεκεμβρίου 2009, στο «Σπίτι Πολιτισμού», με θέμα «Δαρβίνος, η ζωή και το έργο του».

Δέχτηκε με χαρά να προλογίσει τρία βιβλία μου, για θέματα που απασχολούν διδακτικά και ερευνητικά την ίδια, δηλαδή τη χρήση των πάρκων και του αστικού πρασίνου για περιβαλλοντική εκπαίδευση. Τα βιβλία αυτά επιγράφονται «Δημοτικός Κήπος, η δροσερή ανάσα των Χανίων», Χανιά 2017, «Θα υπάγω εις τους κήπους». Επισκέψεις στο αστικό πράσινο του Ρεθύμνου», Ρέθυμνο 2019 και «Ένας «Φάλκονας» δεν φέρνει την ανοιξιά. Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, 25 χρόνια από το φερωτικό μου», Ρέθυμνο 2022. Μάλιστα υπήρξε η κεντρική ομιλήτρια στην επίσημη παρουσίαση των δύο τελευταίων, στα πλαίσια των «Ημερών Ρεθύμνου», τον Ιούνιο του 2019 και τον Ιούλιο του 2022 αντίστοιχα. Επιπλέον, υπήρξε ομιλήτρια σε ημερίδες επιμόρφωσης που διοργάνωσα ως σχολικός σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στον νομό Χανίων για εκπαιδευτικούς της περιφέρειας μου, σε θέματα διδασκαλίας των φυσικών επιστημών με διερευνητική προσέγγιση καθώς και για τον κόσμο των φυτών.

Η Μαριάννα Καλαϊτζιδάκη είναι μια ενεργός πολίτης του Ρεθύμνου κι όχι μια αποκομμένη απ' αυτό πανεπιστημιακή καθηγήτρια, όπως συνήθως συμβαίνει. Συχνά οργανώνει δράσεις στο Παλαιοντολογικό Μουσείο. Οργανώνει επίσης δράσεις εθελοντικού καθαρισμού στην πανεπιστημιούπολη του Γάλλου και συμμετέχει σε εκστρατείες φύτευσης πρασίνου υπό τον Μιχάλη Κουμνά. Οργανώνει περιβαλλοντικούς περιπάτους στο Πανεπιστήμιο, όπως για παράδειγμα το έκανε το 2019.

«Εγώ μονάχος μου έγω χρέος να σώσω τη γής» Εκδήλωση μνήμης για 4 πολίτες του Ρεθύμνου που το έκαναν πράξη: Εύλην Καπετανάκη-Μπαρδάνη, Μάρκος Τσιουλιάνης, Μαρτίνος Αλφειοκόρης, Χριστίνα Μπαρδάνη. Παιλαιοντολογικό Μουσείο - Ρεθύμνου, Τετάρτη 5 Ιουνίου 2024 ώρα 9:30πμ.

Δεν διατάζει να παίρνε θέσεις σε οικολογικά ζητήματα, όπως στην κοπή των ευκαλύπτων του Καραβιά κατά τη διαμόρφωση του κόμβου εισόδου από τον ΒΟΑΚ στην πόλη. Είναι επίσης συγγραφέας του βιβλίου «Τότε που οι άνθρωποι πάγωσαν και ο πλανήτης καίγεται». Συμμετέχει σταθερά στην κοινωνική ζωή του Ρεθύμνου και το τιμά με τις έρευνες και τις κατά καιρούς διαλέξεις της. Το περασμένο καλοκαίρι πρωτοστάτησε στην εκδήλωση τιμής στο Παλαιοντολογικό Μουσείο για τέσσερις πρωτοπόρους στο Ρέθυμνο της προστασίας του περιβάλλοντος, μιλώντας για την αείμνηστη Ελένη Καπετανάκη-Μπαρδάνη.

Κλείνοντας την αναφορά μου λοιπόν σ' αυτήν θέλω να την ευχαριστήσω για τη μέχρι σήμερα προσφορά της και να της ευχηθώ να είναι πάντα υγιής για να συνεχίσει να είναι δοτική τόσο προς το Πανεπιστήμιο όσο και προς τη γενέθλια της πόλη.

Τα τελευταία χρόνια έχει επιδοθεί σε μια ακολουθία επισκέψεων σε διάφορα «απίθανα» μέρη του κόσμου: Ναμίμπια, Νότια Αμερική, Μαλαισία, αλλά και σε βιότοπους των Βαλκανίων κ.λπ. Κάθε φορά που γυρνάει από μία απ' αυτές και μιλώ μαζί της, αφού χρησιμοποιήσω την παλιότερη έκφραση «τη ζωή σου δεν την κάνει άνθρωπος», της προτείνω να μας παρουσιάσει τα μέρη αυτά με προβολές και σ' εμάς που δεν έχουμε τη δυνατότητα και τη δύναμη να τα προσεγγίσουμε, αλλά και να τα συγκεντρώσει σ' ένα βιβλίο, γραμμένο από τη σκοπιά του οικοτουρισμού. Το ξεκίνησε ήδη με τη Ναμίμπια, σε μια εξαιρετική παρουσίαση που έκανε τον περασμένο Νοέμβριο στην αίθουσα της Μόνιμης Έκθεσης της Σηπλιολογικής Εταιρείας.

* Ο Χάρης Στρατιδάκης είναι Δρ. Παιδαγωγικής-Ιστορικός Ερευνητής-Συγγραφέας, strharis@yahoo.gr, 2831055031